

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

A KOT AMERIKA A AS AMERICA

LJUBLJANA
2020

A KOT AMERIKA *A AS AMERICA*

Sodelovanje članov SAZU
z znanstvenimi in umetniškimi ustanovami v ZDA

*Cooperation of SASA Members with US Arts and
Sciences Institutions*

Ljubljana, 2020

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001.32-051(497.4)(082)

001.83(497.4:73)(082)

341.232.7(497.4:73)(082)

A kot Amerika : sodelovanje članov SAZU z znanstvenimi in umetniškimi ustanovami v ZDA = A as America : cooperation of SASA members with US arts and sciences institutions / [zbiranje gradiva in urejanje Veronika Simoniti ; prevod avtorji prispevkov, Špela Truden ; fotografije osebni arhiv članov SAZU]. - Ljubljana : Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2020

ISBN 978-961-268-066-4

1. Vzp. stv. nasl. 2. Simoniti, Veronika

COBISS.SI-ID 304444160

Zbornik s prispevki članov SAZU,
ki so poklicno ali študijsko sodelovali z ustanovami v ZDA

*Proceedings containing selected texts by members
of the Slovenian Academy of Sciences and Arts
about their professional and study experiences with US institutions*

KAZALO

Tadej Bajd: <i>Uvodna beseda</i>	11
Tadej Bajd <i>Merjenje spastičnosti z nihajnim testom</i>	14
Bojan Čerček <i>Moje sodelovanje s slovenskimi znanstveniki/zdravniki</i>	19
Igor Grabec <i>Sodelovanja med Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani in Cornell University, Ithaca, NY, ZDA</i>	24
Marc L. Greenberg <i>Slovenistika prek luže. Prekoatlantski pogled</i>	29
Alojz Kralj <i>Izbrani spomini na številna bivanja v ZDA</i>	36
Janez Kranjc <i>Stiki z Združenimi državami</i>	42
Jože Krašovec <i>Mejniki sodelovanja z ameriškimi raziskovalci</i>	45
Igor Maver <i>Moji kalifornijski znanstveni dnevi</i>	50
Zdravko Mlinar <i>Sodelovanje z ameriškimi družboslovci. Družbeni kontekst in osebne izkušnje</i>	54
Marko Mušič <i>Pismo iz Amerike</i>	59

CONTENTS

<i>Tadej Bajd</i> : Introduction	117
<i>Tadej Bajd</i> Pendulum Testing of Spasticity	120
<i>Bojan Čerček</i> My Collaboration with Slovenian Scientists/Physicians	125
<i>Igor Grabec</i> Cooperation between the Faculty of Mechanical Engineering, University of Ljubljana and Cornell University, Ithaca, NY, USA	131
<i>Marc L. Greenberg</i> Slovene Linguistics from Across the Pond. A Transatlantic View ...	137
<i>Alojz Kralj</i> Selected Memories of My Numerous Stays in the USA	143
<i>Janez Kranjc</i> My Professional Contacts with the United States	149
<i>Jože Krašovec</i> Milestones of Cooperation with American Researchers	152
<i>Igor Maver</i> My Californian Scientific Visits	158
<i>Zdravko Mlinar</i> Cooperation with American Social Scientists. Social Context and Personal Experience	162
<i>Marko Mušič</i> A Letter from America	168

Boris A. Novak <i>A kot Amerika</i>	63
Janez Orešnik <i>Moji bivanji v ZDA</i>	72
Gregor Serša <i>Fulbrightova štipendija je zagotovila zgodnji razvoj moje kariere</i>	76
Uroš Skalerič <i>Moje izkušnje z delom in bivanjem v ZDA</i>	80
Marko Snoj <i>Slovenistika prek luže. Cislantski pogled</i>	84
Branko Stanovnik <i>Sodelovanje ZDA – Slovenija</i>	89
Alenka Šelih <i>Države »Vzhodne Evrope« dobivajo identiteto</i>	95
Miha Tišler <i>Znanost povezuje</i>	99
Dragica Turnšek <i>Sodelovanje z geologi in paleontologi iz ZDA</i>	102
Robert Zorec <i>Spremljanje delovanja celičnih organelov v živi celici v realnem času</i>	105
O avtorjih prispevkov	110

<i>Boris A. Novak</i>	
A as America	173
<i>Janez Orešnik</i>	
My Two Stays in the USA	182
<i>Gregor Serša</i>	
A Fulbright Scholarship Enabled my Early Career Development	186
<i>Uroš Skalerič</i>	
My Experience with Work and Life in the USA	190
<i>Marko Snoj</i>	
Slovene Linguistics from Across the Pond. A Cisatlantic View	196
<i>Branko Stanovnik</i>	
USA-Slovenia Cooperation	201
<i>Alenka Šelih</i>	
East-European Countries are Getting an Identity	207
<i>Miha Tišler</i>	
Scientific Cooperation	212
<i>Dragica Turnšek</i>	
Cooperation with Geologists and Palaeontologists from USA	215
<i>Robert Zorec</i>	
Monitoring Sub-cellular Organelle Function in a Living Cell in Real-time	218
A Word on the Authors	224

A KOT AMERIKA

V okviru sodelovanja med Nacionalno akademijo znanosti ZDA (National Academy of Sciences) in Svetom akademij znanosti in umetnosti Jugoslavije je leta 1974 obiskalo Slovenijo enajst znanstvenikov, štirje pa so obiskali Združene države Amerike. Med temi štirimi srečneži sem bil tudi sam, čeprav sem bil takrat šele na začetku svoje raziskovalne poti. Moj mentor akademik Lojze Vodovnik se je skozi vso svojo znanstveno kariero navduševal nad modeliranjem živčno-mišičnega sistema. Na laboratorijskih sestankih nas je večkrat spodbujal, da se lotimo kompleksnega modela gleženjskega sklepa z agonistično in antagonistično mišično skupino. Računalniške simulacije modela sem se lotil poleg svoje prednostne raziskovalne naloge zgraditi sistem za računalniško merjenje hoje. Profesor Vodovnik me je nagradil tako, da mi je omogočil poročanje o modelu na ameriški konferenci s področja biomedicinske tehnike, ki je tisto leto potekala v Filadelfiji. Dodatna finančna podpora s strani Nacionalne akademije znanosti ZDA pa mi je omogočila še obisk vrhunskih ameriških laboratorijev s področja rehabilitacijske tehnike v Columbusu, Los Angelesu, San Franciscu in New Yorku. Na Ohio State University, kjer me je sprejel profesor Robert Mc Ghee, sem imel tudi svoje prvo vabljeni predavanje o računalniškem merjenju hoje. Težko je danes opisati, kakšen pomen je imel ta obisk Združenih držav za nadaljnje delo tedaj petindvajsetletnega raziskovalca. Še vedno skrbno hranim vabilno pismo Nacionalne akademije znanosti ZDA (National Academy of Sciences, National Research Council, Commission of International Relations), ki ga je 1. oktobra 1974 podpisal Charles P. Trumbull, Section on USSR & Eastern Europe, ki se začne z naslednjim prijaznim stavkom: »The National Academy of Sciences welcomes you to the United States!«¹ in nadaljuje s še prijaznejšim stavkom: »It is clear that you will be a most welcome guest.«² Nacionalna akademija znanosti mi je zares pripravila odličen načrt potovanja, v hotelu v Filadelfiji so me čakale letalske vozovnice, v vseh

¹ »Nacionalna akademija znanosti vam izreka dobrodošlico v Združenih državah!«

² »Seveda boste nadvse dobrodošel gost.«

mestih, ki sem jih obiskal, so bili rezervirani hoteli in prejel sem še per diem za prehranjevanje.

Profesor Lojze Vodovnik s strani Sveta akademij znanosti in umetnosti Jugoslavije in profesor Robert Mc Ghee v imenu Nacionalne akademije znanosti sta leta 1982 organizirala srečanje Gibanje pri človeku in stroju (Movement in Man and Machine). Potekalo je med 24. in 28. majem v Portorožu. Dogodek, ki so se ga udeležili najuglednejši ameriški in jugoslovanski robotiki in biokibernetiki, je pomembno vplival na nadaljnji razvoj slovenske robotike. Posebej pomembno je bilo predavanje enega izmed najbolj uglednih robotikov, profesorja Richarda Paula. Profesor Paul je leta 1981 z izdajo svojega odličnega učbenika vplival na poučevanje robotike po vsem svetu. Pomemben vpliv je imel tudi na poučevanje na Univerzi v Ljubljani. Prvi slovenski robotski učbenik je izšel že leta 1985. Danes se Slovenci lahko pohvalimo z vrsto robotskih učbenikov v slovenščini in angleščini. Angleški so izšli pri ugledni mednarodni založbi Springer. Imenitno je bilo tudi predavanje enako uglednega ameriškega robotika profesorja Bernarda Rotha. Profesor Roth se je kasneje še večkrat vrnil v Slovenijo. Razlog za njegove obiske je bilo prijateljstvo s profesorjem Jadranom Lenarčičem, ki je pobudnik in voditelj serije simpozijev ARK – Advances in Robot Kinematics, ki so osrednji znanstveni dogodek s tega področja v svetu. Tedanji predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti profesor Janez Milčinski je srečanje Movement in Man and Machine pospremil z naslednjimi besedami: »Ko bom naslednjič obiskal judovsko pokopališče v Pragi, bom položil kamenček na grob rabina Löweja, ki je ustvaril humanoida Golema. Tedaj bom mislil na ameriške in jugoslovanske znanstvenike in jim zaželel, da bi njihovo znanstveno delo vselej koristilo sreči človeka in človeštva.«

Skoraj vse članice in člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti so kdaj v svoji karieri sodelovali z ameriškimi znanstveniki ali umetniki. Nekateri so tam študirali, drugi so bili prejemniki katere izmed ameriških štipendij, nekateri so za krajši ali daljši čas raziskovali na ameriških

univerzah ali inštitutih. Njihove pripovedi smo zbrali v pričujoči knjigi, katere cilj je ponovno oživiti sodelovanje med Nacionalno akademijo znanosti ZDA in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

*Tadej Bajd,
predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti*

MARC L. GREENBERG

Slovene Linguistics from Across the Pond

A Transatlantic View

My home town, Los Angeles, has a population about 5 times that of Slovenia. Born in 1961 in Hollywood, my family first moved from Hollywood to the homogeneously “white” middle-class suburb of Whittier when my brother, Phillip, was born in 1963 and in 1968 to West Los Angeles, which was much more international: in the neighborhood my peers included Nisei (first American-born generation Japanese), whose parents still had fresh memory and trauma from their time in the US internment camps; Holocaust survivors from Poland, Germany, Estonia; a short walk away a culturally dense Mexican-American neighborhood; and plenty of examples of the American Melting Pot: on my street a married couple, the husband Chinese, the wife Swedish, conversed in German. Our neighbors on either side were born in Japan, except for the husband of one couple, who was born during the Second World War in Arkansas at a War Relocation Center. My father owned a furniture store in a blighted area of Los Angeles, where I spent some time having long conversations with one of his suppliers, a German-Russian-speaking immigrant from Germany who had survived the War as an interpreter and reporter, who shared stories about his encounters with officers and political functionaries on both sides of the conflict.

Being a Californian can mean many things, the default position being to live in an ahistorical, monocultural, future-oriented, materialistic, culture of vanity and self-indulgence. But endless resources are available for alternative reinventions. My own reinvention was a function of curiosity. My great-grandparents, some of whom lived well into my adulthood, spoke with the Yiddish accents of their mother lan-

guage, and could, in principle, switch into the state language of their countries of origin: Russian, Ukrainian, Romanian, and Hungarian. This generation, characteristic of those who emigrated in the 1890s to early 1900s embraced the Melting Pot for their children and passed on little about their origins, including their language. Yiddish became the language of “secrets” as well as a code for terms of endearment. This piqued my curiosity and I would query them, mostly futilely, to tell me more about what it was like in the Old Country. There were tiny, but evocative vignettes, e.g., my Bucharest-born great-grandmother recounted how she saw King Carol II drive by in his carriage. But most of the memories were buried with them. As a teenager, my interest in origins broadened to a curiosity about the globe. Without means to travel, I collected postage stamps, read copiously about American history and literature about far-off lands; enraptured by a classical guitar recording of Andrés Segovia, I learned the instrument and its relative, the lute, affording musical journeys to 16th-century England, eighteenth-century Italy and Germany, 19th-century Spain; encounters with immigrants opened my horizons to the power of language learning and I set myself to autodidacticism in German and Russian; with a friend in the neighborhood I tuned into shortwave radio stations from Albania, China, the USSR, the Vatican, etc.

Beginning college at UCLA in 1979, I found myself, as best said in Slovene, “my axe fell into honey”: enrolling for Russian-language courses I discovered that UCLA had an exceptionally good program in Slavic languages, both with foci on literature and linguistics, and I eagerly learned Russian, Czech and Serbo-Croatian, alongside courses on the history and structure of the languages, dabbling also in Latin, Greek, Sanskrit, Albanian, Hungarian, and Finnish. Cold-War-era funding helped to finance study-abroad trips to the USSR, Yugoslavia, Czechoslovakia, and Hungary. My first study trip in 1982 was to the Leningrad State U. The late Brezhnev-era experience was both fascinating and eye-opening, but also disheartening in its quotidian indignancies to its citizens. The

following year I spent the summer at Charles U., meeting there my future wife, Marta, whose native language, Slovene, drew me to another language and culture. We used Czech as a bridge language for a few years until our communication evolved into a code-switching between Slovene and American English, which is shared by our bilingual children.

Yugoslavia in the second half of the 1980s fed my curiosity by affording the experience of a variety of perspectives on the world, languages, and cultures. I traveled with an archeologist friend, trained in Belgrade, the length and breadth of Yugoslavia, as I did too, with Marta (from Triglav to Gevgelija). My experiences with people and places contrasted pleasantly with my pessimism about life in the USSR and I knew then that I wanted my work to return me continually to Yugoslavia. During my Fulbright stay (1988–90) Marta and I married and started a family, Benjamin having been born in Ljubljana's Clinical Center not long before the events of late 1989. As conflict brewed in the country, when it came time to defend my dissertation in 1990 we had to make a choice about staying or going. With a small child in tow and uncertainty for Europe lying ahead, we left, and fortune led to my hiring in a tenure-track position in Slavic linguistics, one of the last of its kind, at the U. of Kansas.

During doctoral study at UCLA I was honored to study with the late Yugoslavian dialectologist Professor Pavle Ivić, attending in 1985 his seminars on Yugoslav dialectology and word-prosody systems of West South Slavic languages. Knowing my interest in Slovene, he suggested a paper on prosodic possibilities in Slovene dialects, following his method for the Serbo-Croatian dialects. With a UCLA graduate research fellowship I spent summer 1986 in the archives of the Dialectological Section of the SRC SASA as well as consulted with the dialectologists there and with Prof. Jože Toporišič at the U. of Ljubljana. This resulted in my first publication on Slovene dialectology (Greenberg 1987). Prof. Ivić also suggested that I read Avgust Pavel's work on the Prekmurje dialect, which led me to seek funding under the Fulbright Doctoral Disserta-

tion Program to conduct fieldwork in Prekmurje and Porabje (defended UCLA 1990); the dissertation material appeared in a series of articles, Greenberg 1989, 1993, 1994).

During the Fulbright fellowship, I consulted with and collaborated fruitfully with many scholars, from the younger generation through the most senior, from Velimir Gjurin, Marko Snoj, Alenka Šivic-Dular, to Profs. Tine Logar, Jože Toporišič, Zinka Zorko, as well as others. My ties to institutions deepened both through official affiliations (SRC SASA, U. of Ljubljana, U. of Maribor, the Regional and Study Library Murska Sobota) and through personal ties to individual scholars who facilitated with my fieldwork, including the late Prof. Vilko Novak, Father Lojze Kuhar, and wonderful families in Prekmurje and Porabje who opened their homes to me to “teach” me their home language. The then-director of the Murska Sobota Library, Jože Vugrinec, generously offered me a photocopy of Avgust Pavel’s manuscript of *Vend nyelvtan*, an invaluable unpublished source on the last major codification of the Prekmurje dialect as a standard. Being present during the final days of Yugoslavia allowed me to explore issues of language and its symbolic importance in the framing of national narrative and formation of national identity. The Trial of the Four and the protests in support of the defendants made me to witness the cascade of events that moved not just through Yugoslavia but also the USSR and the Soviet Bloc, affording deeper insight into the social and political functions of language.

Among the most fruitful collaborations has been my work with Marko Snoj, who invited me in the early 1990s to revive the long-dormant journal *Slovenski jezik*, which we rechristened bilingually *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies (SJ/SLS)*, to create an international forum for dialogue and progress on the linguistic analysis of the Slovene language. We found that we worked effectively together, especially as we made use of then-nascent email to bridge the Atlantic (though we also met in person during the summer when I made family visits to Slovenia). Marko’s early critique, for example, of my 2000 book helped me to

improve it, particularly for the insight he had into accentology, etymology, as well as his generous permission to consult the pre-publication draft of his etymological dictionary of Slovene toponyms. Greenberg 2000 was awarded Best Book in Slavic Linguistics in New York by the American Association of Teachers of Slavic and East European Languages in 2002 and I believe much of this award owes to Marko's advice and encouragement. Meanwhile, our collaboration on SJ/SLS continued to develop as we attracted high-quality authors on both sides of the Atlantic to the journal and by our tenth year of publication in 2007 we were recognized in a prestigious international Slavistic publication as the journal of record for Slovene linguistics. Starting in 2005 we also began publishing both in print and platinum open-access (freely available in a permanently-curated institutional digital repository) editions, which broadened our readership immensely and helped to advance the culture of publication in Slavic linguistics to a more open standard of scholarly communication.

*Later I was involved in co-founding the Maribor-centered Slavic journal *Slavia Centralis* (whose name I proposed at one of our early planning meetings), which fills a niche in its focus on the Slavic languages of Central and Southern Europe in contact with non-Slavic languages. This journal, whose prime mover is colleague and editor-in-chief Marko Jesenšek, took the print- and OA-model at its starting point, again gaining it a wide international readership.*

After Marko Snoj and I passed our co-editorship of SJ/SLS to younger and highly capable colleagues, Kozma Ahačič and Grant Lundberg, we continue our collaboration and parallel activities on numerous fronts, from research (e.g., Snoj and Greenberg 2012), activism for open access (e.g., Bonaccorso, et al. 2014), to our activities as institutional leaders in our respective domains, he as the Director of the Fran Ramovš Institute for the Slovene Languages, ZRC SAZU, and I as the founding Director of the School of Languages, Literatures & Cultures at the University of Kansas. Administrative work and institutional devel-

opment of this nature have their rewards, but, as Slavists sometimes say, the responsibility can feel as “heavy as the crown of Monomakh.” The transatlantic collaboration that has spanned much of our active careers has provided the moral support to help me wear the crown more lightly.

References

- Bonaccorso, E., R. Bozhankova, et al.. 2014. “Bottlenecks in the Open-Access System: Voices from Around the Globe.” *Journal of Librarianship and Scholarly Communication* 2(2). <http://dx.doi.org/10.7710/2162-3309.1126>
- Greenberg, M. L. 1987. “Prozodične možnosti v slovenskem knjižnem jeziku in slovenskih narečjih.” [Prosodic Possibilities in the Slovene Literary Language and the Slovene Dialects]. *Slavistična revija (Ljubljana)* 35: 171–186. <http://hdl.handle.net/1808/12501>
- . “Ágost Pável’s Prekmurje Slovene Grammar.” *Slavistična revija* 37: 353–364. <http://hdl.handle.net/1808/5617>
- . 1992. “Circumflex Advancement in Prekmurje and Beyond.” *Journal of the Society for Slovene Studies* 14/1: 69–91. <http://hdl.handle.net/1808/5605>
- . 1993. “Glasoslovni opis treh prekmurskih govorov in komentar k zgodovinskemu glasoslovju in oblikoglasju prekmurskega narečja” [A Phonological Description of three Prekmurje Village Dialects and a Commentary to the Historical Phonology and Morphophonemics of the Prekmurje Dialect]. *Slavistična revija*. 41/4 (Ljubljana): 465–487. <http://hdl.handle.net/1808/7784>
- . 2000. *A Historical Phonology of the Slovene Language (Historical Phonology of the Slavic Languages, vol. 13)*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.
- Slavia Centralis, 2008– : <http://slaviacentralis.uni-mb.si/arhiv/>
- Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies, 1997— : <http://sjsls.byu.edu/archive/>
- Snoj, Marko and Marc L. Greenberg. 2012. *O jeziku slovanskih prebivalcev med Donavo in Jadranom v srednjem veku (pogled jezikoslovcev)* [On the Language of the Medieval Slavic Population in the Area between the Danube and the Adriatic (from a Linguistic Perspective)]. *Zgodovinski časopis / Historical Review* 66/3–4 (146): 276–305. <http://hdl.handle.net/1808/10467>

MARC L. GREENBERG

Slovenistika prek luže

Prekoatlantski pogled

Moje rojstno mesto Los Angeles šteje približno petkrat toliko prebivalcev kot Slovenija. Iz Hollywooda, kjer sem se rodil leta 1961, se je moja družina dve leti pozneje preselila najprej v homogeno »belo« sososko srednjega razreda Whittier, ob rojstvu mojega brata Phillipa, leta 1968, pa v zahodni Los Angeles, ki je bil veliko bolj mednarodni: vrstniki iz soseščine so bili Nisei (prva v ZDA rojena generacija Japoncev) in njihovi starši so se še živo spominjali trpljenja iz časa internacije v ameriških taboriščih in ga podoživljali; tu so bili tisti, ki so preživel holokavst na Poljskem, v Nemčiji in Estoniji; le kratek sprehod smo bili oddaljeni od kulturološko polne mehiško-ameriške sososke, tako sem imel več kot dovolj priložnosti, da sem se seznanil z ameriškim talilnim loncem: v moji ulici je stanoval poročen par, mož Kitajec, žena Švedinja, sporazumevala pa sta se v nemščini. Sosedje levo in desno od nas so bili rojeni na Japonskem, razen gospoda, ki se je med drugo svetovno vojno rodil v vojnem preselitvenem centru v Arkansasu. Oče je imel trgovino s pohištvom v delu Los Angelesa, ki je videl že boljše dni, in v njej sem preživel precej časa v dolgih pogovorih z enim njegovih dobaviteljev, nemško-rusko govorečim priseljencem iz Nemčije, ki je preživel vojno kot tolmač in novinar in mi pripovedoval zgodbe o srečanjih z oficirji in političnimi funkcionarji z obeh sprtih strani.

Biti Kalifornijec lahko pomeni mnogo stvari, po ustaljenem prepričanju pa življenje v zgodovinski, monokulturni, v prihodnost usmerjeni materialistični kulturi domišljavosti in zagledanosti vase. Vendar so na voljo neskončni viri za alternativno oblikovanje novega jaza. Moje preoblikovanje je bila moja radovednost. Materinščina mojih starih star-

šev, nekaj jih je dočakalo moja odrasla leta, je bil jidiš, a po potrebi so hitro spregovorili v jeziku rojstne države: v ruščini, ukrajinščini, romunščini in madžarščini. To je bila generacija, ki je emigrirala med letom 1890 in prvimi leti 20. stoletja. Sprejeli so talilni lonec v dobro svojih otrok, ki so jim zaupali le malo podrobnosti o svojih koreninah, tudi o svojem maternem jeziku. Jidiš je postal jezik »skrivnosti« in zakladnica ljubkovalnih izrazov. To je v meni zbudilo radovednost in nenehno sem jih, sicer brez haska, prosil, naj mi povedo več o življenju v stari domovini. Postregli so mi z majhnimi, a slikovitimi zgodbicami, kakršna je na primer ta, ki mi jo je zaupala moja v Bukarešti rojena prababica o tem, kako je videla kralja Karla II., ko se je mimo peljal v kočiji. Večino spominov pa so odnesli s seboj v grob. V najstniških letih sem zanimanje razširil malo dlje po svetu. Brez sredstev za potovanja sem zbiral znamke in obsedeno bral o ameriški zgodovini in literaturo o daljnih deželah; očaran s posnetki klasične kitare Andréa Segovie sem se naučil igrati kitaro in njeno sorodnico, lutnjo, da sem si lahko privoščil glasbena potovanja v Anglijo 16. stoletja, Italijo in Nemčijo 18. stoletja ter Španijo 19. stoletja. Srečanja z izseljenci so mi razširila obzorja in dala moč za učenje jezikov in sam sem se naučil nemško in rusko. S prijateljem iz soseščine sva iskala kratkovalovne frekvence radijskih postaj iz Albanije, Kitajske, Sovjetske zveze, Vatikana itn.

Na UCLA sem se vpisal leta 1979 in tedaj mi je, kot pravi slovenski pregovor, padla sekira v med. Vpisal sem se na tečaje ruščine in odkril, da ima UCLA izreden študijski program slovanskih jezikov, s poudarkom hkrati na književnosti in jezikoslovju. Zagnano sem se učil ruščine, češčine in srbohrvaščine, vzporedno pa še obiskoval predavanja o zgodovini in strukturi jezikov, poleg tega pa sem se preizkušal še v latinščini, grščini, sanskrtu, albanščini, madžarščini in finščini. Sredstva, ki so bila med hladno vojno na voljo študentom za študijska potovanja, so mi omogočila obisk univerz v Sovjetski zvezi, Jugoslaviji, na Češkem in Madžarskem. Leta 1982 sem se odpravil na prvi študijski obisk na državno univerzo v Leningradu. Pozno obdobje Brežnjeva je bila hkrati očarljiva in poučna

izkušnja, hkrati pa tudi deprimirajoča zaradi neprijetnosti, s katerimi so se dnevno soočali domačini. Naslednje poletje sem preživel Karlovi univerzi, kjer sem spoznal svojo bodočo ženo Marto. Njen materni jezik, slovenščina, me je pritegnila k spoznavanju še enega jezika in kulture. Za nekaj let je bil najin sporazumevalni jezik češčina, dokler ni najina komunikacija spontano prerasla v kombinacijo izmenjave misli v slovenščini in ameriški angleščini, ko jo deliva s svojima dvojezičnima otrokoma.

V drugi polovici osemdesetih let prejšnjega stoletja me je Jugoslavija pritegnila zaradi možnosti, da izkusim različne poglede na svet, jezike in kulture. Po dolgem in počez sem jo prepotoval s prijateljem, v Beogradu šolanim arheologom, in tudi z Marto (od Triglava do Gevgelije). Izkušnje z ljudmi in kraji so bili v prijetnem nasprotju s sovjetskim življenjskim pesimizmom, in tedaj sem vedel, da si želim biti stalno delovno povezan z Jugoslavijo. Med bivanjem v Jugoslaviji, ki mi ga je omogočila Fulbrightova štipendija (1988–90), sva se z Marto poročila in si ustvarila družino. Benjamin se je rodil v ljubljanskem Kliničnem centru le malo pred dogodki s konca leta 1989. Medtem ko se je v državi kahal konflikt, sva se morala pred mojim zagovorom disertacije leta 1990 odločiti, ali naj ostaneva ali odideva. Z majhnim otrokom in negotovo prihodnostjo glede Evrope sva odšla, sreča pa je hotela, da so me zaposlili kot rednega profesorja na Univerzi v Kansasu, na Oddelku za slovansko jezikoslovje, enem zadnjih te vrste.

V času doktorskega študija na UCLA sem imel čast sodelovati s pokojnim jugoslovanskim dialektologom profesorjem Pavlom Ivićem. Leta 1985 sem sodeloval na njegovih seminarjih o jugoslovanski dialektologiji in besednih prozodičnih sistemih zahodnih južnoslovanskih jezikov. Moje zanimanje za slovenščino mu je bilo znano, zato mi je predlagal, naj se lotim pisanja doktorata o prozodičnih možnostih slovenskih narečij po vzoru njegove metode za omenjeno v srbohrvaških narečjih. S podiplomsko raziskovalno štipendijo UCLA sem preživel poletje 1986 v arhivih Dialektološke sekcije ZRC SAZU in se posvetoval

s slovenskimi dialektologi in profesorjem Jožetom Toporiščem z Univerze v Ljubljani. Plod tega dela je bila moja prva objava o slovenski dialektologiji (Greenberg 1987). Prof. Ivič mi je prav tako predlagal, naj preberem delo Avgusta Pavla o prekmurskem narečju, kar me je napoljalo, da sem zaprosil za Fulbrightovo štipendijo za doktorske študente, da bi lahko šel na terensko delo v Prekmurje in Porabje (zagovor: UCLA 1990); material za disertacijo je bil objavljen v vrsti člankov (Greenberg 1989, 1993, 1994).

Kot Fulbrightov štipendist sem se posvetoval ali plodno sodeloval z veliko strokovnjaki tako mlajše kakor starejše generacije, od Velemirja Gjurina, Marka Snoja, Alenke Šivic - Dular do profesorjev Tineta Logarja, Jožeta Toporišča, Zinke Zorko in drugih. Moje vezi s slovenskimi ustanovami so se poglobile tako po strokovni plati (ZRC SAZU, Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru, Regionalna in študijska knjižnica Murska Sobota) kakor v zasebnih stikih s posameznimi strokovnjaki, ki so mi pomagali pri terenskem delu, npr. s pokojnim profesorjem Vilkom Novakom, p. Lojzetom Kuharjem in čudovitimi družinami iz Prekmurja in Porabja, ki so mi odprle vrata v svoje domove, da bi me »načile« svoje domače govorice. Tedanji direktor murskosoboške knjižnice Jože Vugrinec mi je prijazno podaril fotokopijo rokopisa Avgusta Pavla *Vendnyelvtan*, neprecenljivega neobjavljenega vira zadnje velike kodifikacije prekmurskega narečja kot književnega standarda. Moja prisotnost v poslednjih dneh obstoja Jugoslavije mi je omogočila, da sem raziskal problematiko jezika in njegove simbolne pomembnosti pri oblikovanju nacionalnega narativa in narodne identitete. Bil sem priča procesa proti četverici in protestom podpornikov obtožencev, ki so sprožili niz dogodkov, ne samo po Jugoslaviji, ampak tudi v Sovjetski zvezi in sovjetskem bloku, ter mi omogočili globlji vpogled v družbene in politične funkcije jezika.

Sodelovanje z Markom Snojem je bilo eno najplodnejših. Profesor Snoj me je v zgodnjih devetdesetih povabil k skupni oživitvi že dolgo

mirujoče revije *Slovenski jezik*, ki sva jo prekrstila v dvojezično *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies (SJ/SLS)*, da bi vzpostavila mednarodni forum za dialog in napredek jezikoslovne analize slovenskega jezika. Ugotovila sva, da je najino skupno delo učinkovito, še posebej ker sva uporabljala prav v tem času rojeno elektronsko pošto za premostitev Atlantika (tudi osebno sva se srečevala v času naših poletnih družinskih obiskov v Sloveniji). Markove zgodnje kritike moje knjige iz leta 2000, še posebej njegovo podrobno poznavanje akcentologije in etimologije, so vodile do pomembnih izboljšav. Prijazno mi je dovolil tudi vpogled v osnutek njegovega etimološkega slovarja slovenskih toponimov še pred objavo.

Knjigo (Greenberg 2000) je Ameriška zveza učiteljev slovanskih in vzhodnoevropskih jezikov leta 2002 v New Yorku nagradila kot najboljšo knjigo za slovansko jezikoslovje. Marko je s svojimi nasveti in spodbujanjem ogromno prispeval k tej nagradi. Sodelovanje pri reviji *SJ/SLS* se je še naprej razvijalo. K sodelovanju nam je uspelo pritegniti odlične avtorje z obeh strani Atlantika in ob deseti obletnici izhajanja v letu 2007 smo bili v prestižni mednarodni slavistični publikaciji prepoznani kot revija ključnega pomena za slovensko jezikoslovje. Od leta 2005 je revija na voljo v tiskani in digitalni, javno dostopni obliki (*platinum open-access*) kot stalno oskrbovan institucionalni digitalni arhiv, s čimer smo pridobili ogromno število bralcev in premaknili kulturo objavljanja del iz slovanskega jezikoslovja k bolj odprtemu standardu znanstvenega sporazumevanja.

Bil sem tudi soustanovitelj pozneje osnovane slavistične revije *Slavia Centralis* s centrom delovanja v Mariboru. Ta naslov sem predlagal na enem zgodnejših ustanovitvenih sestankov. Revija, ki se osredotoča na stike slovanskih jezikov Srednje in Južne Evrope z neslovanskimi, s tem zapolnjuje posebno nišo. Revija, pri kateri glavno vlogo igra kolega in glavni urednik Marko Jesenšek, je v samem začetku postala javno dostopna digitalna revija, in si tako zagotovila velik krog mednarodnih bralcev.

Odkar sva z Markom Snojem souredništvo revije *SJ/SLS* predala mlajšima in zelo sposobnima kolegoma Kozmi Ahačiču in Grantu Lundbergu, sodelovanje in skupne aktivnosti nadaljujeva na številnih področjih, od raziskovalnega dela (npr. Snaj in Greenberg 2012), aktivizma za javni dostop (npr. Bonaccorso, et al. 2014) do poslovanja ustanov, ki jih vodiva s prof. Snojem, on kot vodja Inštituta Frana Ramovša za slovenski jezik ZRC SAZU, jaz pa kot ustanovni direktor Šole za jezike, književnosti in kulture na Univerzi v Kansasu. Administrativno delo in razvoj ustanov, ki jih zastopava, sta po svoje zadovoljujoča, a odgovornost je lahko, kot se včasih izrazimo slavisti, težka kot Monomahova krona. Čezatlantsko sodelovanje, ki ga vzdržujeva že tako rekoč ves čas najine znanstvene kariere, mi je v moralno in vsakršno oporo in pomoč, da krono nosim nekoliko lažje.

Reference

- Bonaccorso, E., R. Bozhankova, et al.. 2014. "Bottlenecks in the Open-Access System: Voices from Around the Globe." *Journal of Librarianship and Scholarly Communication* 2(2). <http://dx.doi.org/10.7710/2162-3309.1126>.
- Greenberg, M. L. 1987. "Prozodične možnosti v slovenskem knjižnem jeziku in slovenskih narečjih." [Prosodic Possibilities in the Slovene Literary Language and the Slovene Dialects]. *Slavistična revija* (Ljubljana) 35: 171–186. <http://hdl.handle.net/1808/12501>.
- . "Ágost Pável's Prekmurje Slovene Grammar." *Slavistična revija* 37: 353–364. <http://hdl.handle.net/1808/5617>.
- . 1992. "Circumflex Advancement in Prekmurje and Beyond." *Journal of the Society for Slovene Studies* 14/1: 69–91. <http://hdl.handle.net/1808/5605>.
- . 1993. "Glasoslovni opis treh prekmurskih govorov in komentar k zgodovinskemu glasoslovju in oblikoglasju prekmurskega narečja" [A Phonological Description of three Prekmurje Village Dialects and a Commentary to the Historical Phonology and Morphophonemics of the Prekmurje Dialect]. *Slavistična revija*. 41/4 (Ljubljana): 465–487. <http://hdl.handle.net/1808/7784>.
- . 2000. *A Historical Phonology of the Slovene Language (Historical Phonology of the Slavic Languages, vol. 13)*. Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag.

Slavia Centralis, 2008– : <http://slaviacentralis.uni-mb.si/arhiv/>.

Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies, 1997— : <http://sjsls.byu.edu/archive/>.

Snoj, Marko and Marc L. Greenberg. 2012. O jeziku slovanskih prebivalcev med Donavo in Jadranom v srednjem veku (pogled jezikoslovcev) [On the Language of the Medieval Slavic Population in the Area between the Danube and the Adriatic (from a Linguistic Perspective)]. *Zgodovinski časopis / Historical Review* 66/3–4 (146): 276–305. <http://hdl.handle.net/1808/10467>.